

Det gode seniorliv

55 pct. af arbejderne har været på sygedagpenge i seniorårene

I arbejderklassen og middelklassen, der spænder fra den ufaglærte arbejder til sygeplejersken, er det næsten halvdelen, som i seniorårene oplever et sygdomsforløb, der betyder, at de modtager sygedagpenge. 55 pct. af personerne i arbejderklassen oplever at være på sygedagpenge i løbet af deres seniorår fra 50-59 år. Der er stor forskel på levealderen i de sociale klasser. I klassen uden for arbejdsmarkedet dør mere end dobbelt så mange i alderen 60-75 år end i overklassen og den højere middelklasse.

af analytiker **Stine Toft Pedersen**
og analytiker **Sune Caspersen**

18. februar 2020

Analysens hovedkonklusioner

- Over halvdelen af personerne i arbejderklassen oplever at være på sygedagpenge i løbet af deres seniorår fra 50-59 år.
- Næsten halvdelen af personerne fra middelklassen oplever ligeledes at være på sygedagpenge i seniorårene. Det er langt oftere end i den højere middelklasse og overklassen.
- Arbejderklassen og middelklassen bliver oftere nedslidte, sammenlignet med overklassen og den højere middelklasse. Det kan vi se ved at personer fra disse klasser i højere grad oplever at blive førtidspensioneret i deres seniorår.
- Der er stor forskel i dødeligheden på tværs af klasserne. Hvor omkring hver sjette dør i alderen 60-75 år i overklassen og den højere middelklasse, gælder det hver femte i middelklassen og hver fjerde i arbejderklassen. I klassen uden for arbejdsmarkedet er der mere end dobbelt så mange, der dør som 60-75-årige, end i overklassen og den højere middelklasse.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

Tlf. 33 55 77 17

Mobil 40 25 18 34

la@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

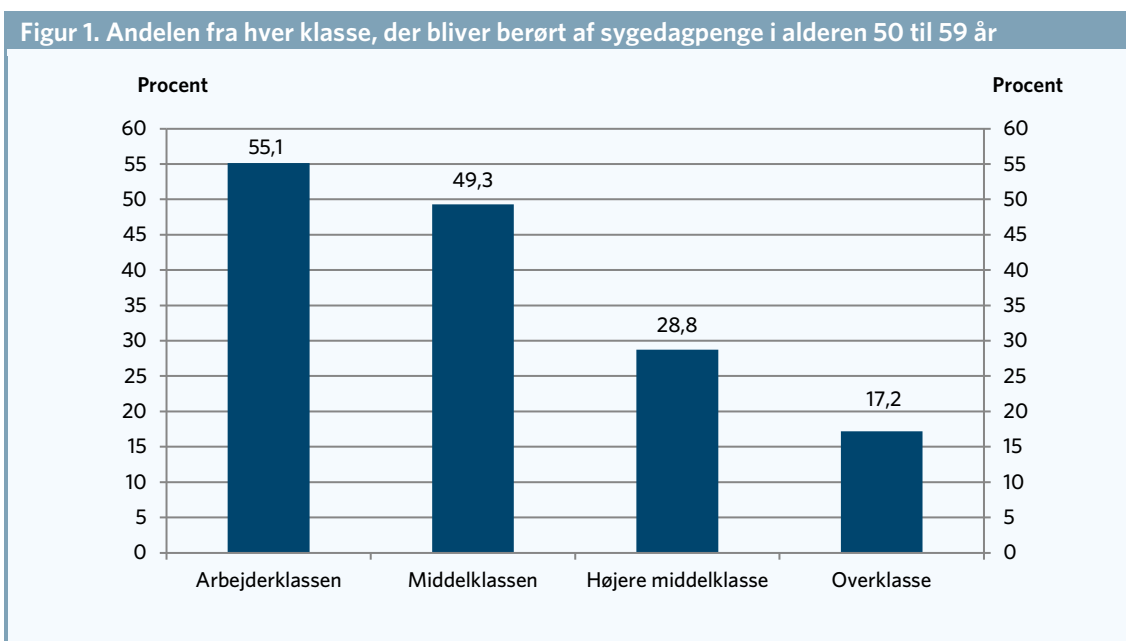
mh@ae.dk

Arbejderklassen og middelklassen er mere syge end eliten

Vi har undersøgt, hvordan et seniorliv ser ud for fem socialklasser af borgere. De fem socialklasser er; overklassen, den højere middelklasse, middelklassen, arbejderklassen samt klassen uden for arbejdsmarkedet. Se en nærmere beskrivelse af de sociale klasser i boks 1.

Figur 1 nedenfor viser andelen fra hver klasse, der bliver berørt af sygedagpenge i perioden fra de er 50 år til de er 59 år.

Af figur 1 ses det, at det især er arbejderklassen og middelklassen, der på et tidspunkt bliver berørt af sygedagpenge. Her oplever omkring halvdelen at være på sygedagpenge. Anderledes ser det ud for overklassen og den højere middelklasse, hvor det er henholdsvis ca. 17 pct. og ca. 29 pct., der på et tidspunkt kommer i berøring med sygedagpengesystemet i seniorårene.

Anm: Figuren dækker over personer fra population A, født mellem 1954 og 1958. Deres primære klasse fra de er 40 til de er 49 år betinger deres socialklasse.

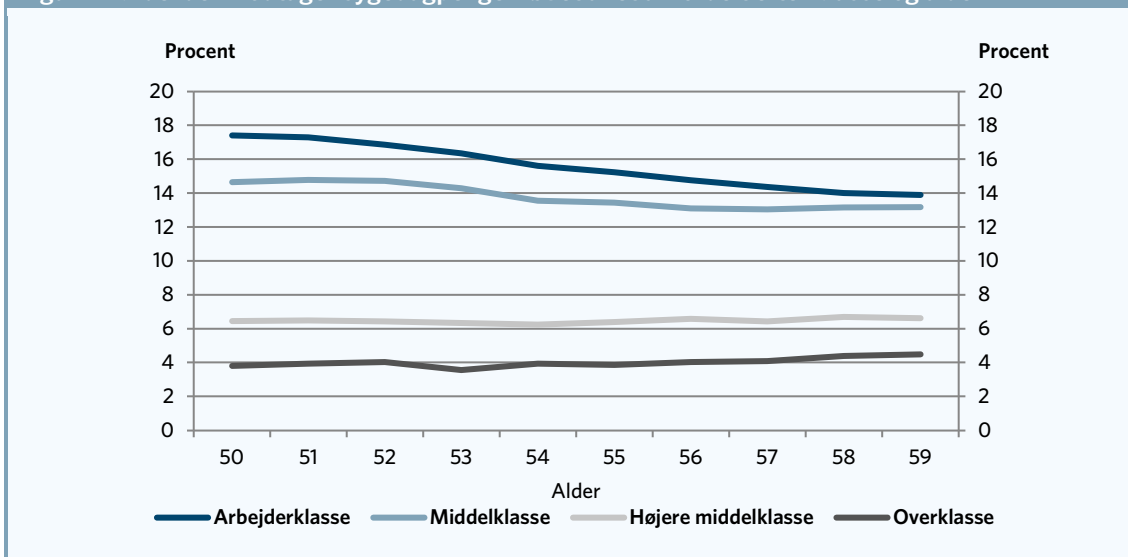
Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM og Danmarks Statistiks registre.

I vores opgørelse af sygedagpenge, er ikke medtaget personer der er på sygedagpenge fra flexjob, da disse personer har et særligt ansættelsesforhold, der tager højde for at de oftere er syge, eller på anden måde har et helbred der gør, at de oftere er på sygedagpenge.

I figur 2 har vi set på, hvordan brugen af sygedagpenge fordeler sig over 10 år, fra personerne er 50 år til de er 59 år. Figuren bekræfter billedet fra figur 1, nemlig at det i høj grad er arbejderklassen og middelklassen der i deres seniorliv oplever at være på sygedagpenge.

Vi kan dog se en faldende tendens for især arbejderklassen, hvilket gør det interessant at undersøge om det skyldes, at arbejderklassen overgår til anden understøttelse, eller kommer tilbage i job. En anden understøttelse kunne eksempelvis være førtidspension.

Figur 2. Andel der modtager sygedagpenge i løbet af et år fordelt efter klasse og alder

Anm: Figuren dækker over personer fra population A, født mellem 1954 og 1959. Deres primære klasse fra de 40 til de 49 år betinger deres socialklasse.

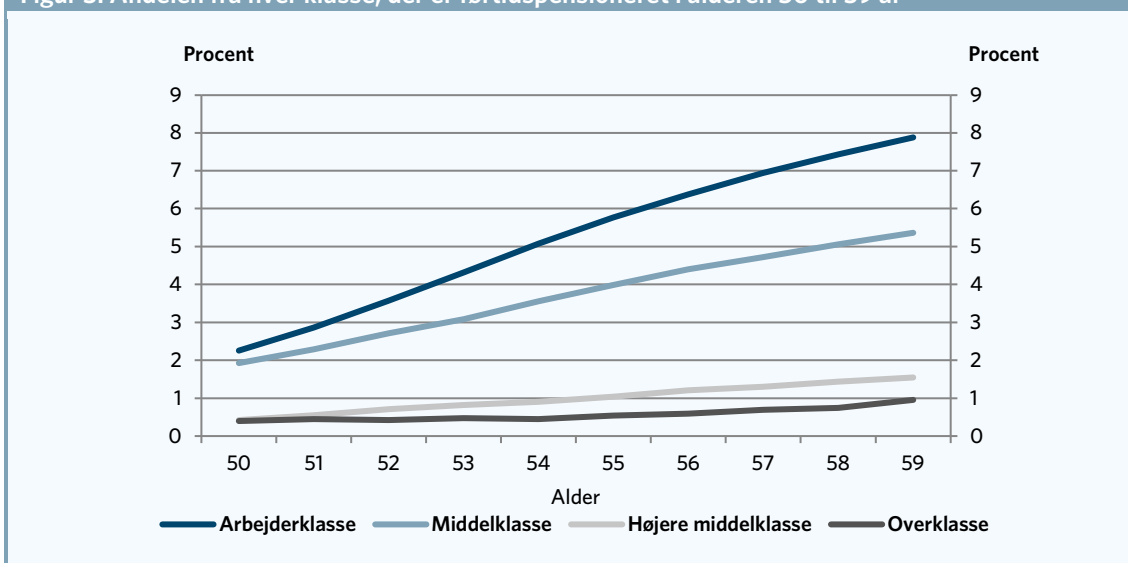
Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM og Danmarks Statistiks registre.

Ringere seniorliv for arbejderklassen og middelklassen

Figur 3 viser andelen fra hver klasse, der er på førtidspension, fordelt på 50-59-årige. Af figuren ser vi, at både arbejderklassen og middelklassen starter på et højere niveau end overklassen og den højere middelklasse. Herefter har arbejderklassen den største stigning, og når de fylder 59 år, er knap 8 pct. af personerne fra arbejderklassen på førtidspension. Lidt bedre ser det ud for middelklassen, hvor dog næsten 5,5 pct. er kommet på førtidspension.

For de to øvrige klasser ser vi både, at de starter på et væsentligt lavere niveau med 0,4 for overklassen, og den højere middelklasse og vi ser at hældningen af kurven er noget mere flad. Når vi når 59 år, så er det kun 1,5 pct. fra den højere middelklasse, der er på førtidspension, og lige under 1 pct. fra overklassen. Altså ikke engang det niveau arbejderklassen og middelklassen startede på.

Figur 3. Andelen fra hver klasse, der er førtidspensioneret i alderen 50 til 59 år

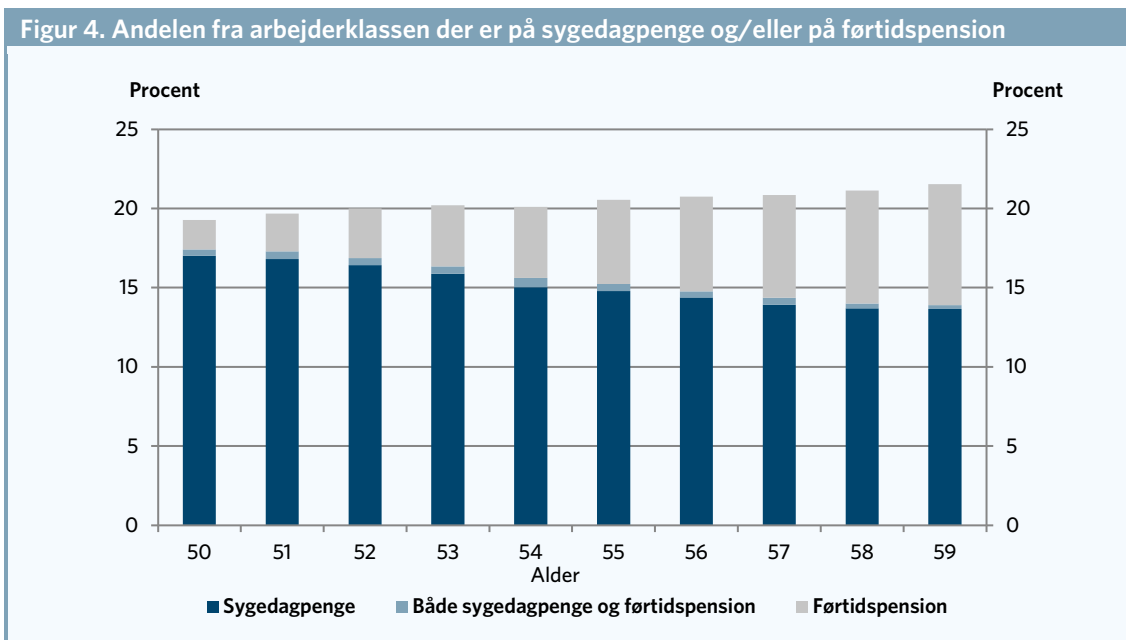

Anm: Figuren dækker over personer fra population A, født mellem 1954 og 1958. Deres primære klasse fra de 40 til de 49 år betinger deres socialklasse.

Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM og Danmarks Statistiks registre.

Figur 3 indeholder ikke personer fra klassen uden for arbejdsmarkedet. Det skyldes at en stor del af disse personer er førtidspensionister allerede, og at niveauet derfor er markant højere end de andre klasser, samt at der ikke er den store udvikling over tid.

Hvis vi sammenligner faldet i andelen på sygedagpenge for arbejderklassen, med stigningen i andelen på førtidspension for arbejderklassen, kan vi se, at selvom andelen på sygedagpenge falder, så er der totalt set en stigende andel fra arbejderklassen, der enten helt eller delvist ikke er på arbejdsmarkedet når de når 59 år.

Anm: Figuren dækker over personer fra population A, født mellem 1954 og 1958. Deres primære klasse fra de er 40 til de er 49 år betinger deres socialklasse.

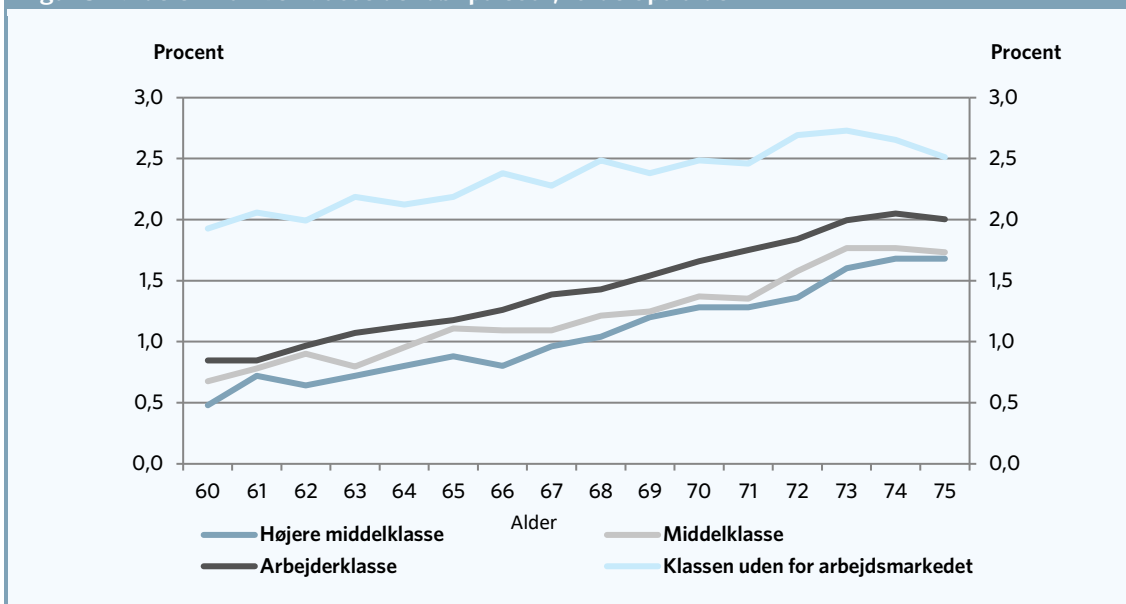
Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM og Danmarks Statistiks registre.

Store klasseforskelle i dødeligheden

Der er stor forskel på levealderen i de sociale klasser. Figur 5 viser, hvor stor en andel fra hver klasse der dør om året.

Af figur 5 ses det, at især gruppen uden for arbejdsmarkedet dør tidligere end de øvrige klasser. Også for arbejderklassen kan vi se, at deres dødelighed stiger til et noget højere niveau end for middelklassen og den højere middelklasse.

Figur 5. Andelen fra hver klasse der dør på et år, fordelt på alder

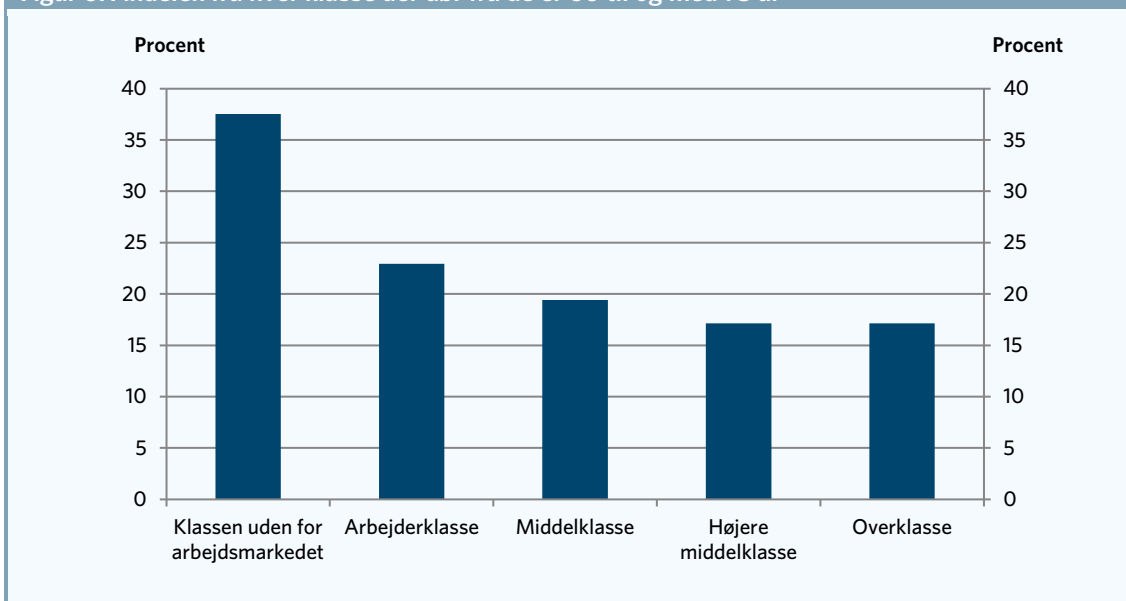

Anm: Figuren dækker over personer fra population A, født mellem 1937 og 1942. Deres primære klasse fra de er 50 til de er 59 år betinger deres socialklasse. Overklassen indeholder så få personer, at det ikke giver mening at fordele deres dødelighed ud over de 15 år.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Jævnfør definitionerne af de sociale klasser, dækker klassen uden for arbejdsmarkedet over alle der ikke var i arbejde mere end 20 pct. af det foregående år. Det vil sige, at klassen uden for arbejdsmarkedet blandt andet dækker over personer der er langtidssygemeldt eller fx på førtidspension. Da gruppen indeholder personer der er syge, er dette med til at trække dødeligheden op for denne gruppe. Der er altså ikke tale om sammenlignelige sundhedstilstande.

Figur 6 viser, hvor mange der samlet set dør sammenlagt fra de er 60 år til de er 75 år. Af figuren ser vi, at overklassen og den højere middelklasse er de to klasser hvor færrest dør i alderen 60-75 år. For klassen uden for arbejdsmarkedet er det mere end 35 pct., som dør i alderen 60 til 75 år.

Figur 6. Andelen fra hver klasse der dør fra de er 60 til og med 75 år

Anm: Figuren dækker over personer fra population A, født mellem 1937 og 1942. Deres primære klasse fra de er 50 til de er 59 år betinger deres socialklasse.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 1. De sociale klasser

Overklassen

- Chefer, selvstændige og andre personer med en videregående uddannelse, der tjener over 3 gange medianindkomsten (i 2018 svarende til en indkomst over 1,2 mio. kr. før skat).
- Eksempler: Bankdirektør, finansanalytiker, kommunaldirektør
- En person i overklassen tjener i gennemsnit over 2,1 mio. kroner.

Højere middelklasse

- Alle personer med en lang videregående uddannelse med en indkomst under 1,2 mio. kr.
- Selvstændige, lønmodtagere i chefstillinger og andre personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse med en indkomst i intervallet 2-3 gange medianindkomsten
- Eksempel: Ingeniør, læge, embedsmand, gymnasielærer.
- En person i den højere middelklasse tjener i gennemsnit ca. 600.000 kroner

Middelklassen

- Personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse med en indkomst under det dobbelte af medianindkomsten (i 2018 svarende til en indkomst under 785.000 kr. før skat)
- Selvstændige og lønmodtagere i chefstillinger med en indkomst under det dobbelte af medianindkomsten.
- Eksempel: Folkeskolelærer, sygeplejerske, politibetjent/forsvar, pædagog.
- En person i middelklassen tjener i gennemsnit ca. 410.000 kroner.

Arbejderklassen

- Arbejderklassen udgøres af ufaglærte, personer med en gymnasial uddannelse og personer med en erhvervsfaglig uddannelse.
- Eksempel: Tømrer, lastbilchauffør, sosu-assistent, mekaniker, supermarkedsansat, byggebranchen, slagteri.
- En person i arbejderklassen tjener i gennemsnit ca. 390.000 kroner.

Klassen uden for arbejdsmarkedet

- Personer, som har været i beskæftigelse i mindre end 20 procent af året, og som ikke driver selvstændig virksomhed.
- Eksempel: Førtidspensionister, kontanthjælpsmodtagere og dagpengemodtagere.
- En person i klassen uden for arbejdsmarkedet tjener i gennemsnit 200.000 kroner.

Boks 2. Sådan har vi gjort

Analysen tager udgangspunkt i to grupper, der undersøges på forskellige tidspunkter af deres liv. I population A observerer vi den primære socialklasse for generationerne født fra 1954 – 1958, da de var mellem 40 år og 49 år. Der er betinget på, at personerne var i Danmark i 1987. I population B observerer vi den primære socialklasse for generationerne født fra 1937 – 1942, da de var mellem 50 år og 59 år. Ud fra deres primære klasse disse år, ser vi på hvordan deres seniorliv forløber, ud fra nogle parametre der knytter sig til nedslidning.

Population A

I analysens figur 1, 2, 3 og 4 har vi set på personer født mellem 1954 og 1959. Vi har undersøgt deres primære socialklasse fra de var 40-49 år. Personer, der i størstedelen af disse år har været studerende eller bosiddende uden for Danmark, er ikke medtaget i denne analyse. Analysen indeholder ca 4.300 personer fra overklassen, ca 21.300 personer fra den højere middelklasse, ca 77.200 personer fra middelklassen, ca 180.100 personer fra arbejderklassen og ca 38.300 personer fra klassen uden for arbejdsmarkedet, i alt ca 321.100 personer.

Population B

I analysens figur 5 og 6, har vi set på personer født mellem 1937 og 1942. Vi har undersøgt deres primære socialklasse fra de var 50-59 år. Personer, der i størstedelen af disse år har været studerende eller bosiddende uden for Danmark, er ikke medtaget i denne analyse, samt personer der er døde inden de fylder 60 år. Analysen indeholder ca 4.000 personer fra overklassen, ca 12.500 personer fra den højere middelklasse, ca 57.700 personer fra middelklassen, ca 142.900 personer fra arbejderklassen, og ca 77.300 personer fra klassen uden for arbejdsmarkedet. I alt ca 294.400 personer.

Studerende og personer bosiddende uden for Danmark i størstedelen af de år, hvor socialklassen opgøres, indgår ikke i analysen.

I analysens kortlægning af ydelser er klassen uden for arbejdsmarkedet ikke medtaget. Klassen er defineret ud fra ikke at have været i arbejde 80 pct. af det foregående år. Det betyder, at denne gruppe personer blandt andet indeholder førtidspensionister og personer på kontanthjælp. Denne gruppe vil derfor sjældnere opleve at skulle på sygedagpenge, da de allerede modtager en type understøttelse.

Analysen bruger DREAM-data til at definere hvilke personer der har været på sygedagpenge eller førtidspension. Under sygedagpenge benyttes alle koder 890-899 som sygedagpenge, men ikke kode 774; sygedagpenge under fleksjob.